YENİ EKONOMİNİN İTİCİ GÜCÜ, BECERİKLİ BİREY

Eskiden doğal kaynaklar, jeopolitik konum ne ise şimdi de becerikli insan potansiyeli öyle. Bireyler hayal kurabildiğinde, kurdukları hayalleri özgürce geliştirdiklerinde ve ortaya çıkardıkları fikirleri serbestçe paylaştıklarında katma değer ortaya çıkıyor. Yasal güvence altına alınmış adil yarışma koşulları olduğu zaman insanlar ekonomik hayata daha yüksek oranda katılıyor ve daha fazla verim alıyor. Rekabet, ancak adil ve yasalarla garanti alına alındığı ortamda yeşeriyor.

Dünyanın ve tabii ki Türkiye'nin iki gündemi var; biri sahte, diğeri sahici. Sahte gündemler daha çekici olduğundan herkesin ilgisini, zamanını alıyor. Oysa asıl gündem teknolojik değişim. Apple, Alphabet, Amazon, Facebook ve Microsoft gibi teknoloji şirketlerinin toplam piyasa değeri 3 trilyon dolara ulaştı. Tek başına Apple'ın piyasa değeri Türkiye'nin milli gelirine eşit hale geldi.

Değişim öyle kesin ve acımasız ki 'Durup bir bakalım, hele bir şu yeni teknolojiler otursun, ne yapılacağına karar verilsin, ondan sonra devreye gireriz, daha işin başındayız, şimdi yeni teknolojiler için deneme-yanılma işine girmeyelim' diyebilmek mümkün değil. Zira söz konusu olan matbaa ya da içten yanmalı motor gibi icatların neden olduğu değişimin çok ötesinde. Bekleyip görelim dersek iş işten geçmiş, sektörler hep birlikte dönüşmüş olacak.

Son 15 yılda dünya değişirken, sanayinin teknolojik alt yapısını yenilemekte bu nedenle başarısız olduk. Pasteur'ün dediği gibi "Talih, hazırlıklı zihinlere güler". Türkiye klasik tarımla, geleneksel sektörlerle ve içeriye dönük inşaatla geleceği 10 bin dolarlık milli gelir sınırına geldi.

10 yıldır o sınırda patinaj yapıyoruz. Hep bahsedilen yapısal reformların da adını devamlı anıyor ama içini dolduramıyoruz.

Rekabet ancak adil ve yasalarla garanti alına alındığı ortamda yeşeriyor. Yasal gü-

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU

TOBB Başkanı
Avrupa Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği
(Eurochambres) Başkan Yardımcısı
İslam Ticaret, Sanayi ve Tarım Odası (ICCIA) Başkan Yardımcısı ve
Milletlerarası Ticaret Odası (ICC) Yönetim Kurulu Üyesi
baskanlik@tobb.org.tr

vence altına alınmış adil yarışma koşulları olduğu zaman insanlar ekonomik hayata daha yüksek oranda katılıyor ve daha fazla verim alıyor. Katma değeri yüksek ekonomi aynı zamanda bilgi ekonomisidir. Bireyler hayal kurabildiğinde, kurdukları hayalleri özgürce geliştirdiklerinde ve ortaya çıkarttıkları fikirleri serbestçe paylaştıklarında katma değer ortaya çıkıyor. Ülkedeki bilgiye ulaşma özgürlüğü, o ülkedeki inovasyon seviyesini gösteriyor ve inovasyon seviyesi de milli geliri belirliyor.

Yeni ekonominin itici gücü, becerikli birey. Eskiden doğal kaynaklar, jeopolitik konum ne ise şimdi de becerikli insan potansiyeli öyle. OECD PISA testiyle gençlerde beceriyi, Dünya Bankası da TIMSS ile matematik ve fen alanlarında başarıyı ölçüyor. Her iki değerlendirmede de G20 ülkesi olan Türkiye'nin çocukları bırakın ilk 20 içinde olmayı ilk 40 ülke arasına giremiyor. Bu sonuçlara bakıp ülkenin geleceğine, çocuklarımızın yarınına dair kaygılanmamak mümkün değil.

İlk akla gelen açıklama bizim kaynak yoksulu bir ülke olmamız olabilir. Zira eğitim masraflı bir uğraş ve eğitime yatırım arttıkça başarı da artıyor. Ama yıllardır eğitime ayırdığımız kaynak çok ciddi arttı. Eğitimin milli gelir içindeki payı da 2002'de yüzde 2.8 iken 2016'da yüzde 4.2'ye çıktı. Okul sayısı önemli ölçüde büyüdü. Gerçi bu kaynak artışına rağmen OECD içinde eğitime hâlâ az para ayıran ülkelerden biri. Zira OECD eğitim harcaması ortalaması yüzde 6. Ama yine de kaynak artışına rağmen eğitim kalitesinde beklenen iyileşmeyi sağlayamamışız görünüyor. Demek ki sorun tek başına kaynak sorunu değil.

Eğitimde başarıyı belirleyen temel girdi öğretmen kalitesi. Ne devasa binalar ne de ileri teknolojiyle donanmış sınıflar başarıyı garanti ediyor. En başta lazım gelen mesleğine tutkuyla bağlanmış, kıymet verilen öğretmenlerden oluşan bir kadro kurmak. Bu anlamda bana umut veren bir veri var. Türkiye öğretmen kadrosu en genç ikinci ülke. Bu kendi başına bir avantaj değil ama ciddi bir potansiyel. Bilginin ve bilgiye ulaşma yönteminin bu kadar hızla değiştiği bir dünyada yeni yetişmiş genç öğretmen kadrosu doğru yönlendirmeyle çok ciddi bir reformun dinamosu olabilir.

Eğitim alanında yaşadığımız çözümlerin hepsi yine ülkemizde var. Türkiye'de eğitimi dünya standardında yapan çok iyi okullar, dünyaya yön verecek kapasiteye sahip vizyoner eğitimciler var. Sorun ne iktisadi sermaye sorunu ne de beşeri sermaye sorunu. Bizim eğitimdeki en büyük sorunumuz var olan bu kaynakları çözüm odaklı bir platformda toplayamıyor oluşumuzda. Her Bakan değiştiğinde silbaştan alınan eğitim sistemiyle ne millilik ne de eğitim olur.

Türkiye önceki sanayi devrimlerinde hep geç kaldı. Dahası kaçırdığımız hiçbir yarışı sonradan gelip yakalayamadık. Her seferinde tarihsel, kültürel, coğrafi nedenler bulup neden geri kaldığımız konusunda kendimizi ikna ettik. Nedense o faktörler bizimle yarışa başlayan ülkelerin neden bizi geride bıraktığını açıklamıyor. Yeni ekonominin girdisi ne doğal kaynaklar ne de coğrafya. Bu yeni yarışta başarılı olmak için becerikli oyunculara ihtiyacınız var. Onun için de hurafelerden uzak, eleştirel düşünmeyi temel alan bir eğitim sistemi şart.